

Poškozený v trestním řízení a jeho procesní práva

Abstrakt:

Práce se zabývá postavením poškozeného v současném trestním řízení. Účelem práce je učinit ucelené pojednání o postavení obětí trestných činů v České republice, s důrazem na jejich procesní práva v trestním řízení. Systematika textu je zvolena tak, aby na sebe jednotlivá práva, resp. jednotlivé situace, v nichž se dotčené osoby ocitají, navazovaly pokud možno chronologicky. Úvodní kapitola pojednává o vymezení základních pojmů a pramenech relevantní právní úpravy. Následuje kapitola popisující (z pohledu poškozeného) období od trestného činu k trestnímu řízení. Nejprve je zde nastíněna pravděpodobnost viktimizace v České republice a popsány možné svépomocné reakce poškozeného; zmíněna jsou tu rovněž místa, kam se poškozený může obrátit s žádostí o pomoc, a konečně i to, jak vstupuje do trestního řízení. Poté je uvedeno pojednání o tom, jakým způsobem poškozený v trestním řízení vystupuje, tedy o jeho procesní subjektivitě a otázce zastoupení, vč. nákladů vzniklých v souvislosti s jeho účastí na řízení. Další část práce obsahuje pasáž týkající se trestního oznámení, souhlasu poškozeného s trestním stíháním a na ně navazujících kroků. Závěr druhé kapitoly je věnován obavám obětí trestných činů a jim poskytované ochraně a péči. Třetí kapitola se následně věnuje jednotlivým procesním právům poškozeného, a to nejprve právu na informace, neboť to je podstatné i pro uplatňování všech dalších práv. V samostatné kapitole jsou pak vyjmenována práva umožňující poškozenému jednak jeho účast u jednotlivých úkonů, resp. jednání (tato jsou shrnuta pod bodem nazvaným „právo být přítomen“), tak jeho práva umožňující mu vyjádřit se k projednávané věci („právo být slyšen“). Další podkapitola se pak věnuje možnostem poškozeného, kterými se může bránit proti postupu orgánů činných v trestním řízení. Do samostatné kapitoly jsou následně vyčleněny odklony od standardního průběhu řízení a uplatňování nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy a bezdůvodného obohacení v tzv. adhezním řízení. Závěr poslední kapitoly je věnován náhradě nákladů poškozeného, které sice stricto sensu nejsou předmětem adhezního řízení, ovšem poškozený je logicky vnímá jako škodu vzniklou v souvislosti se stíhaným trestným činem. Jelikož nežádka dojde k postoupení věci k projednání jako přestupku, je na několika místech práce pro srovnání uvedeno i pár slov k řízení přestupkovému. Platná právní úprava (trestněprávní i přestupková) je současně nejednou podrobena kritice, uváděny jsou i náměty de lege ferenda.

Klíčová slova: poškozený, oběť, procesní práva